

LITERATURA

«ULTIMA HORA»

PALMA DE MALLORCA

VIERNES 1 DE MARZO DE 1974

MIGUEL ANGEL RIERA, l'essor-giment dels anys setanta

per Joan PERELLO-GINARD

I.—INICIS

Miguel Angel Riera va néixer a Manacor l'any 30. La seva infantesa transcorregué doncs, durant la Guerra Civil, si bé aquesta—referència ineludible en els autors d'aquestes dècades—no desmenya una funció de protagonista, sino de factor condicional.

Ell, pulcrament vestit, m'espera a una moderna cafeteria del poble, llegint un llibre sobre el Segle d'Or espanyol. Comentam, abans d'iniciar la tasca de l'entrevista, els darrers esdeveniments mundials, les morts d'Alfende, Carero... així com alguna de les darreres novel·les literàries i els premis. Són les sis, més o menys, i Manacor té un horabaixa trist, gris, com tants de capvespres que hom espera darrera els vidres amples de

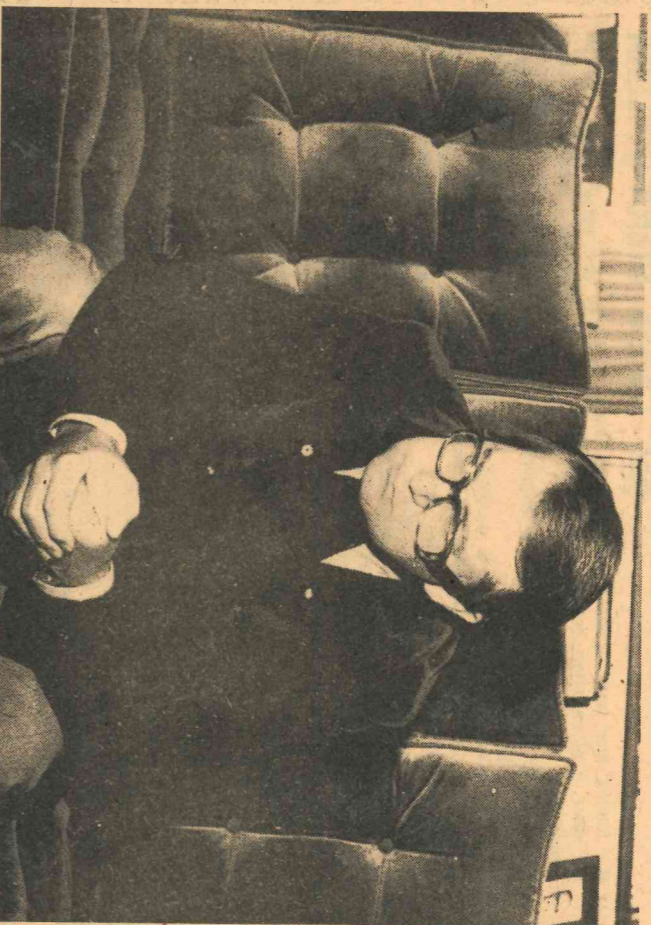
qualsevol cafeteria. Mentrestant, entre glop i xupada al cigar, deix que en Miguel Angel comenci a recordar els seus primers anys dedicats a la literatura.

—Vaig començar a escriure quan era un nín, a una edat molt poc responsable, potser trenta tretze anys. Eren versos, entre cometes, amb molt d'arany de mimetisme. Cap als disset anys, més o menys, vaig escriure en català i no record el motiu que m'induí a fer-ho així. Després d'aquesta etapa cataanesca, vaig tornar al castellà. De la gent al meu voltant? Bé, a Manacor ens reuníem en Ferrer Massaret i en Guillem Fullana, avui Guillem d'Elak, i tots ens servíem els un als altres d'estímul i de desorientació. En Guillem era el capdavantier, però no en el sentit de capitania, sino que amb la

seua intel·ligència afecadissa

tenia accés a unes lectures que nosaltres ens estaven vedades. Problemes amb la lectura? Es clar que sí. A Manacor hi havia pocs llibres i en tenia accés encara a me-

nys. Bé, durant l'època d'universitari també escrivia en castellà i va ser quan vaig prendre contacte amb la literatura directament. Record que vaig passar un any a Salamanca, quasi tot el temps malalt, i allà vaig llegir a Kinsulay un poema d'Alexandre que em fascinà, demostrant-me la possibilitat d'un nou llenguatge a la meua poesia. D'aquesta època és un llibre, del qual encara em sent una mica responsable, que vaig enviar a Adonais i queda ben situat, la qual cosa em permeté una relació epistolària amb el propi Alexandre. Si, sempre m'ha interessat Alei-

xandre i tota la generació del 27.

Miguel Angel, mentrestant, va intercalant anècdotes dels seus anys universitaris, dels anys en que deixà Filosofia per poder acabar la carrera de Dret, la qual, si bé no

per M. LOPEZ CRESSPI

Libres que cal llegir

PAUL NIZAN

En Jean-Paul Sartre deia d'el al proleg d' **AdenAràbia** (1): «En Nizan ens esbucava el ball. Cridava a les armes, a l'odi: classe contra classe: amb un enemic pacient i mortal no hi ha components: matar o deixar-se matar i res de justificacions. I no dormir-se mai. Tota la vida havia repetit, quasi insolent, la mirada baixa, posada sobre les ungles: No cregueu en Santa Claus! En Nizan havia mort, la guerra just acabava; a totes les finesces pensaven sabates que Santa Claus omplia de conserves americanes. Estic ben segur que aquells que aleshores tu- lejaren Aden... o Antoine Bloyé prest n'acabaren la lectura. Literatura de pre-guerra; massa politizada, simplista i perillosa. Quina necessitat teníem d'una Cassandray? Si fos viu, potser hauria compartit la nostra subtilesa i comprèmios, ens formàvem».

De vegades convé llegir les contra-cobertes, aquestes quatre frases fetes amb què les editorials ens conviden a comprar el producte: Paul Nizan. Intel·lectual francès, marxista. Als vint anys escrit **AdenAràbia**, el llibre més corrosiu que s'ha escrit mai contra la burgesia francesa. Autor d' **Une littérature responsable**, André Gide, Sur l'itera-

ture coloniale, Les enfants de la lumière, Sur l'humanisme, etc.

En 1932 publica **Les diems de garde** (ara traduït per Editorial Fundamentos) (2), un violent assaig contra tota la filosofia i els filòsofs tradicionals, en el qual demana el naixement d'un nou (filosof) —fins ara s'ha interpretat el mot, ara cal canviar-lo—. En 1938 escriu **Les materialistes de l'andquité** (3). I ja el tema aci, no amb totes les seves obres, però sí amb algunes molt importants (les dues darreres que hem esmentat). I Nizan diu altre cop, «No provenen de fu- gir de la vostra malalta, certan-ne és causes i arrabessades!».

Reconeixem en la seva veu l'accent de tota una generació d'homes aïllats. Després de tant de temps, a la fi tornen les paraules que necessitaven amb urgència.

MAIAKOVSKI

Primer va ser **Misterio bufo** (4), després, els poemes publicats a la col·lecció «El Visor de Poesia» (5), totes dues, obres impressionables per a comprendre alto que va significar l'any 17 en la renovació de la literatura russa o els problemes culturals del socialisme soviètic. **Misterio bufo** fou escrita per Maiakovski per tal de commemorar el primer aniversari de la revolució d'octubre. L'obra

trobà tot d'una l'oposició de molts de sectors que, malgrat a acceptar les idees polítiques de l'autor, no admien el to irrevolent que aquest emprava amb la nova cepa burrocraàtica soviètica. I per si encara fos poc, molt gent del moviment cultural post-revolucionari no acabaven d'entendre l'«experimentació formal» que proposava l'autor al servei de les seves idees polítiques.

La polèmica entre artistes i buròcrates culturals just començava a fer-se present. La lluita ideològica cultural pren gué una tal virtutosa que segurament condicionà el suïcidi de Maiakovski l'any 1930, no sense haver rebut abans una bona endemena d'intims en ocasió de l'estrena de **El baño** (6), on Maiakovski embatrava fins a grans no digeribles l'anàlisi de la realitat bur-o-cràcia russa.

el si vosaltres creieu que la meua feina és cosa d'emprar paraules d'altre, aci tenui, canarades, la meua ploma i escribit, vosaltres, si voleu». «Atencions de tantes coses» —escrivia— «que hi ha dies en què m'agradaria anar a qualsevol lloc i restar allà dos anys a fi de deixar de sentir injúries». En Trotski havia dit d'ell: «El pla artístic

de Maiakovski és quasi sempre significatiu i a vegades grandiosos. El poeta fa seus la guerra i la revolució, el cel i l'infern. Maiakovski és hostil al misticisme, a tota mena d'hipocresia, a l'aplocció de l'home per l'home; les seves simpaties són clares, van dirigides cap al proletarià combatent. No preten ser cap mena de capella de l'art o, almenys, no un capell per principi: al contrari, està disposat a posar el seu art al servei de la revolució».

Un altre autor, doncs, d'importància universal que ens arribà en les acurades traduccions de Cudermann para el Diàlogo i «Visor».

Libres que cal llegir, en definitiva.

- (1) **AdenAràbia**, de Paul NIZAN. Ediciones La Flor. Buenos Aires, 1967.
- (2) **Los perros guardiames**, de Paul NIZAN. Editorial Fundamentos. Madrid, 1973.
- (3) **Los materialistas en la antigüedad**, de Paul NIZAN. Editorial Fundamentos. bufo, de Vladimir MAIAKOVSKI. Cuadernos para el Diálogo. Madrid, 1972.
- (4) **Poemas 1917-30**, de Vladimir MAIAKOVSKI. «El Visor de Poesia», Alberto Corazón Editor, Madrid, 1973.
- (5) **El baño**, de Vladimir MAIAKOVSKI. Círculo «Teatro», Escelicer. Madrid, 1972.

exercicis de misser, li ha permès mantenir tots aquests vicis de l'art.

—Un escriptor no pot estar desvinculat de l'art. No n'hi ha a bastament en llegir moltes novel·les o poesia. En mi influïen molt tot tipus de llibres, d'art, assaigs, filosofia, etc...

II.—TESTIM PERÒ MEN FOT

Comenta la possibilitat que existís una entitat que controlés l'escriptor, permetent-li publicar només un nombre determinat de llibres o pàgines, mig en broma, mig seriosament. També parla sovint de Manacor sobretot d'uns anys futurs...

—Foren set o vuit anys fofuts sense escrivre, però crec que això permeté una maduració dins mi, perquè, quan per primera vegada després d'aquesta etapa de silenci vaig intentar-ho, em va sortir bé.

—Però, segons veig, **Poemes a Nal** pertany a aquestes anys, no?

—Per inciativa dels que duïen enviat la col·lecció va sortir al carrer aquest llibret, sense que jo hi intervingués. El llibre està escrit entre els anys 57 i 58. Mira, l'art és una afició cara i vaig haver, d'abandonar-me econòmicament per poder facilitar-me aquests aliments per viure. Vaig prendre consciència que havia perdut la sensibilitat, cosa que em causà una sensació molt desagradable, i el resultat va ser aquesta etapa sense escrivre.

—Com tornares, idó, a escriure?

—Hi va haver dos factors decisius. Un, que em demanassin un poema per a **El vol de l'Àfrica**. L'altre va ser conèixer en Bernat Nadal, el qual em contagià de bell nou la creació amb la seva amistat. De tot això deu fer quatre o cinc anys i des d'aleshores he escrit tres llibres de poemes i dues novel·les.

—Faeem memòria:

—En poesia els llibres són, **Biografia** (1969-70): **La bellesa de l'home** (1972), **premi Ciutat de Palma** 1972; i el tercer llibre és **Parabola** i el quart de la cosa humana (1973). També estic preparant una redició dels **Poemes a Nal**. Bé, els llibres es publiquen segurament a Balanguera, Ossa Menor, Turmeda i l'Escripi. En quant a novel·la, **Andreu Milla**, publicada a «Raiex» l'any passat, mentre que enguany sortirà a Ed. 62.

Mort quan cal, premi Sant Jordi 1973.

III.—MORIR QUAN CAL

—Com veus l'acceptació

dels autors mallorquins dins Catalunya?

—Crec que és un fenomen típic o de perspectiva que es dona a Catalunya respecte a les illes i viceversa. El llenguatge que empram té dins Catalunya una valoració com a llenguatge riquíssim, carregat d'uns matisos i d'unes troballes expressives equivalents a les que un castellà de Castella troba a un andalús o un sudamericà, donant-li un atractiu lingüístic que no observem tant les veïnes que parlem, escrivim i ens movem en el mateix lloc on està creada l'obra.

—Es la teua primera novel·la una obra de poeta?

—Aquesta novel·la està carregada d'elements expressius poètics, però és una cosa ben normal, ja que els personatges són gent de la pagèsia que xerra sempre amb moltes metàfores.

—I el llenguatge de «Morir quan cal»?

—El personatge és un jove estudiant i, per tant, és més culte ja que parla a uns altres nivells, encara que estigui immers dins la condició camperola: es un parent de n'Andreu Milla.

—Es relacionen, idó, les dues novel·les?

—Sí. Per exemple, si **Fuira i martri...** és una investigació sobre l'estament social pagès i tot el conflicte que deriva d'uns condicionaments religiosos, ètics, molt mal ensenyats i plifor aprensos, **Mort quan cal** va a ser un segon capítol d'aquesta investigació, complementant i ampliant el primer. Tot això en quant a l'aspecte genèric de l'obra, mentre que a l'aspecte anecdòtic et puc dir que **Mort quan cal** és la trista història d'un adolescent immers dins el món caòtic de la Guerra Civil a Mallorca. És la història d'una gran decepció.

—Miguel Angel, són herois els teus protagonistes?

—En el sentit que poden redimir dins la massa de lectors.

—Quines influències podriem cercar dins la teua obra?

—Crec que la dels autors del Segle d'Or castellà, de la novel·la picaresca, i admir molt en Proust.

Mentrestant, Manacor tanca a poc a poc els ulls, adormint-se enmig de la fosca. En el cotxe d'en Miguel Angel travessam carrers estrets cap a una fonda on ens espera Bernat Nadal. Els personatges centrals de la veritable són la literatura i la guerra, la que visqueren els homes nascuts durant les primeres dècades del nostre segle. Manacor, també, n'està ple d'anècdotes esgarriants.